

1. Szélmalom Hollandiában, 1899
archív fotó

PAÁL LÁSZLÓ (1846-1879)

Beileni szélmalom, 1870-1871 | *Windmill in Beilen, 1870-1871*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 43,5x55,5 cm

Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Beilen 21/9

Jelezve balra lent | Signed bottom left: Vente de Paál hagyatéki bélyegző | legacy stamp

Kezdő ár | Starting price: 9 000 000 Ft / 27 273 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 20 000 000 Ft

Estimated value: 48 485 – 60 606 EUR

L. de Paál

BEILEN, SZEPTEMBER 21.

Ritkán fordul elő Paál László festészetében, hogy egy képén a készülés helyét és idejét pontosan jelölő szignóval találkozunk. A hollandiai Beilen Paál festészetének egy kitüntetett helyszíne. Többször járt itt, s az a pár tucat kép, ami itt készült, a rendkívül kicsi Paál-életművön belül mindenképpen jelentős mennyiségnek tekinthető. De melyik évben járunk?

Paál rövid életének a kronológiáját meglehetősen pontosan ismerjük. Bécs, Düsseldorf, Hollandia, London, Párizs, Barbizon – ezek azok a legfontosabb helyszínek, ahol a Paál László-életmű megszületett. Beilen azonban kicsit más, mint a többi. Paál ugyanis 1870 őszén és 1871 augusztusában is ellátogat ide, ahonnan majd 1871 novemberében tér haza Düsseldorf-

ba, s nemsokára Párizsba, illetve Barbizonba költözik tovább. Ez a szeptember 21-i kép tehát készülhetett 1870-ben és 1871-ben is. Tán a kép rajzos, motívumgazdag karaktere miatt mégis közelebb áll az életmű korai szakaszához, s így az 1870-es készülés tűnik valószínűbbnek. De hogy keveredik egy magyar festő Beilenbe?

2. Beilen, XIX. század vége
archív fotó

3. Jean-Francois Millet: Greville, 1870-es évek
Musée d'Orsay, Párizs

PAÁL LÁSZLÓ ÉS DÜSSELDORF

Paál László ifjú korától kezdve jó barátságban volt Munkácsy Mihállyal. Amikor Munkácsy Düsseldorfban egyre sikerebb festővé vált, barátját is oda hívta. Az 1869 és 1872 közötti düsseldorfi évek meghatározóak voltak Paál László művészetében. Itt vált nemzetközileg is ismert alkotóvá, innen vitte őt magával Londonba Forbes, Paál első komoly gyűjtője, itt alakult ki az a „széles, szabad ecsetkezelése” (Lázár Béla), amely nemcsak világosan elkülöníti e korszakának munkáit az otthoni és bécsi képeinek aprólékos – nem annyira a táj hangulatát kereső, mint inkább a látvány tárgyi karakterét pontosan megragadni próbáló – stílusától, hanem egyben a későbbi, barbizoni évek stílusát is megelőlegezi. Düsseldorfban Paál gyakran otthoni motívumokat dolgozott fel. Sok düsseldorfi képén

nemcsak a jellegzetes magyar táj elemei bukkannak fel, hanem olykor – mint *A berzovai út* esetében – az Arad környéki otthon pontosan meghatározható helyszínei is. Igazi tematikus áttörést azonban a hollandiai utak élményei jelentettek. Új helyszínek, új fényhatások, új színek, új hangulatok jelennek meg Paál beileni képein. Nemcsak a magyaréhoz sokban hasonló karakterű holland táj inspirálja őt, hanem a holland tájképfestészet klasszikus hagyománya is. Második útján, 1871 augusztusában bécsi jó barátjával, Goldscheider Bélával kifejezetten a holland mesterek műzeumi tanulmányozása végett látogatott el Hollandiába. „*Ez a hollandi útja elhatározó befolyással volt művészetére. Színfoltokért rajongó lelke, a nagy harmóniák világában, megtalálta mestereit s a rezgő, mindent elágyító, puha folthatásokat kiváltó levegőt, melyet*

nem rajzsal, hanem tónusban tartott, biztos színértékekkel visszaadott kolorittal, nagy összhangokba öntve lehet csak kifejezni.” – írta róla monográfiusa, Lázár Béla. S valóban, a folthatások fölénye a rajzos-aprólékos részletek fölött, a nagy harmóniák jellemzik Paál hollandiai kompozícióit.

Ez a festői módszer pedig összefüggésben állt a táj és a természet újfajta, hangulati alapú és intimebb szemléletével. Nem a gondos leltárba vétel, nem a természeti motívumok „kisajátítása” a festő célja, hanem a táj lelkeivel való hangulati azonosulás. Ezért szorítják ki a tematikusan „érdektelen” motívumok (néptelen erdőrészletek, jellegtelen utak, egyszerű házcsákák, stb.) a természet nagy motívumait, a várakat, a történelemtől megérintett tájakat, a látványos természeti csodákat.

ÚJ UTAKON

Paál László tájképfestészete a magyar festészet történetének egyik legértékesebb fejezete. A külföldre szakadt Paál és Munkácsy voltak annak az új, romantikától mentes természet-szemléletnek a magyar úttörői, mely Európában leginkább a barbizoni festők munkásságában

teljesedett ki, s amely Magyarországon Mészöly Géza festészetében öltött testet. A szemlélő nézőpontjához igazított horizont, a nemzeti romantika szempontjából érdektelen témák: fák, erdők, tisztások, mocsarak, faluvégi házak stb., a természetes szín- és fényhatások visszaadása

iránti igény, s végül a szabadban való festés, a műtermi előkészítés mellőzése (legalábbis részben) gyökeresen új szemléletnek voltak jelei. Ez az új szemlélet volt előkészítője a realizmus és naturalizmus, illetve az impresszionizmus megjelenésének.

A HAGYATÉK ÉS A HOLLANDIAI KÉPEK

A 33 éves korában elhunyt Paál László hagyatékát 1880. április 21-én árverezték el Párizsban. A hagyatékkal árverezett darabokat kis piros, kör alakú, „Vente L. de Paal” feliratú bélyegzővel látták el. A 65 tételes anyag javarésze barbizoni képekből (44 darab) állt. A többi, az egyetlen Luxemburgban szignált kép kivételével, mind Beilenben vagy más holland helyszíneken készült. Könnyű kiszámlolni, hogy összesen húsz olyan hollandiai kép létezik csupán, melyeken a piros hagyatéki

bélyegző is szerepel. A hagyaték tételei 100 és 1380 frank között keltek el, összesen 24.165 frankért. A hollandiai képek leütési árai – ahogyan azt egy széljegyzetekkel ellátott egykori kiállítási katalógus alapján tudhatjuk – 100 és 400 frank között születtek meg. A legdrágább holland kép egy bizonyos *Beileni út* volt (katalógus: 28), ami 400 frankért került egy Meyer nevű gyűjtőhöz. Érdemes megjegyezni, hogy a hagyatékból ifjabb Alexandre Dumas is vásárolt négy képet.

Egy fontainebleau-i erdőrészletet 300 frankért, a barbizoni Belle-Croix tisztását ábrázoló két művet 550, illetve 820 frankért, valamint egy *Beilen* című tájképet 320 frankért. A szűkszavú katalógus címei sajnos semmi támpontot nem nyújtanak sem a képek készülési éveiről, sem a méreteikről. Jelenlegi ismereteink szerint azonban több beileni kép kapcsán is fölvethető, hogy egykoron a világ egyik legnépszerűbb írójának az otthonát díszítette...

BELLÁK GÁBOR